

La llei electoral que convé

JOAQUIM COLOMINAS / Professor de ciència política a la URL

AVUI, 2.07.07

Amb l'elaboració per part de destacats politòlegs de l'informe *Participació, representació, transparència*, per encàrrec del conseller de Governació, informe que hauria de servir de punt de partida als legisladors per elaborar la llei electoral, torna el debat a casa nostra sobre aquest element essencial de les democràcies. A l'espera de poder-ne fer una anàlisi més detallada, exposem unes consideracions.

1. EL SISTEMA ELECTORAL (conjunt d'elements que serveixen per transformar els vots dels ciutadans a les urnes en escons a les institucions) no és element neutre, políticament parlant. Tots els sistemes electorals produeixen uns efectes, sobrerrepresentant o subrepresentant uns partits.

2. CATALUNYA NO TÉ UNA LLEI ELECTORAL pròpia. Les vuit eleccions que hi ha hagut al Parlament de Catalunya des del 1980 s'han regit per una normativa provisional, la prevista en la disposició transitòria quarta de l'Estatut d'Autonomia de 1979.

3. CONTRÀRIAMENT AL QUE S'HA DIT, el sistema provisional vigent no és la llei electoral de CiU, ja que aquesta formació era molt secundària en l'elaboració de l'Estatut del 79. En tot cas, és la normativa que es va acabar pactant entre un destacat membre de la UCD i un expert proposat per les forces catalanes majoritàries, PSC i PSUC.

4. HEM PERDUT MOLT DE TEMPS, certament. Però la veritat és que per fer el que han fet les restants comunitats (copiar el sistema espanyol adaptant a cada comunitat autònoma un sistema molt millorable), val més no haver fet res. La ciència política ha avançat molt en aquest àmbit i existeixen sistemes que afavoreixen una democràcia de més qualitat.

5. CADA SISTEMA ELECTORAL HA de respondre a les necessitats polítiques de cada país. I el sistema actual respon a les necessitats dels anys de la Transició. El 1977 i 1979 calia crear i consolidar un sistema de partits, ja que sense partits, no hi ha democràcia. I això ja s'ha aconseguit. Un sistema que dóna molt poder

a les cúpules dels partits en la confecció de les llistes electorals, tancades i bloquejades (ells decideixen qui seran els candidats), i dóna molt poca llibertat als ciutadans a l'hora de votar. Un sistema que obliga els diputats a mirar cap amunt, cap a les cúpules dels respectius partits, i no cap avall, cap als interessos dels ciutadans.

6. ARA, EN UNS MOMENTS D'ALTA DESAFECCIÓ política, les necessitats són unes altres. Ara cal apropar els diputats als ciutadans, augmentant el lligam entre uns i altres; permetre als diputats rendir comptes de la feina realitzada (molt superior del que pensa una majoria de ciutadans); seleccionar candidats més competitius; assegurar que totes les parts del territori estiguin representades en el Parlament tot i mantenir els nivells de proporcionalitat.

7. PER ACONSEGUIR AQUESTS OBJECTIUS, i dins els paràmetres que estableix la Constitució espanyola i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (proporcionalitat i territorialitat), des de la ciència política sempre s'ha reconegut el sistema proporcional personalitzat, l'anomenat sistema alemany (sistema que dóna dos vots a cada ciutadà), com el més desitjat, ja que reuneix el millor dels dos mons: el millor del sistema majoritari (el lligam i l'apropament dels diputats als ciutadans, a través de l'elecció per majoria simple d'un diputat per cada comarca o districte), i el millor del món proporcional (la representativitat de cada partit en relació amb els vots obtinguts).

8. I SI MIRÉSSIM, DONCS, PELS INTERESSOS dels ciutadans? La llei electoral no és la solució única dels mals de la democràcia, però n'és un element clau, que pot ajudar a recuperar la confiança de molts ciutadans en la política. En un temps en què el vot en blanc i l'abstenció baten rècords, cal que apostem per un sistema que confii en els ciutadans, com a persones amb prou capacitat per entendre els afers col·lectius. Per un sistema que els ciutadans vegin que el seu vot és important a l'hora de decidir els seus representants. Estem davant una gran ocasió per fer un pas important en aquesta direcció. Esperem que els diputats vulguin i sàpiguen aprofitar-la.